

Sygn. akt V CNP 62/14

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie ze skargi P. K.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego
w Gliwicach z dnia 11 września 2013 r. sygn. akt III Ca 346/13

w sprawie z powództwa M. G. i E. G.

przeciwko P. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 czerwca 2015 r.,

1) odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania;

**2) zasądza od skarżącego na rzecz powodów kwotę 1.200 (
tysiąc dwieście) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.**

UZASADNIENIE

P. K., pozwany w sprawie z powództwa M. G. i E. G. o zapłatę w skardze z 30 lipca 2014 r. wystąpił o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z 11 września 2013 r., którym Sąd ten oddalił jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach z 9 października 2012 r., zasądzającego od pozwanego na rzecz powodów kwotę 40.000 zł. Pozwany zarzucił, że wyrok ten został wydany z naruszeniem art. 394 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię i zasądzenie na rzecz powodów zadatku w podwójnej wysokości mimo niezaistnienia przesłanki skutecznego odstąpienia od umowy przedwstępnej, a także przez wyłożenie pojęcia „niewykonanie umowy” sprzecznie z art. 389 § 1 k.c., pominięcie przy ocenie skuteczności odstąpienia od umowy przedwstępnej istoty (treści) tejże umowy, a także art. 93 § 1 k.c. przez jego niezastosowanie i art. 493 § 1 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie.

Pozwany stwierdził, że szkoda, którą poniósł przez wydanie zaskarżonego wyroku wynosi 45.634 zł, bo tyle zapłacił powodom w jego dobrowolnym wykonaniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest lokowana w grupie środków prawnych o charakterze nadzwyczajnym z tej przyczyny, że dotyczy orzeczenia o charakterze prawomocnym. Stanowi ona środek szczególnego rodzaju, gdyż przez jej wniesienie i uwzględnienie strona nie uzyskuje możliwości zmiany orzeczenia czy choćby jego wyeliminowania z obrotu prawnego, lecz jedynie prejudykat, który pozwoli jej realizować odpowiedzialność odszkodowawczą, o ile przez wydanie orzeczenia poniosła szkodę, a orzeczenie okazało się bezprawne. Z tej przyczyny skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem z prawomocnego orzeczenia nie można traktować jak alternatywy dla apelacji, skargi o wznowienie postępowania, czy choćby skargi kasacyjnej. Nie jest to zatem środek, przy wykorzystaniu którego strona mogłaby zabiegać o dokonanie przez Sąd Najwyższy wykładni budzących wątpliwości przepisów mających zastosowanie w sprawie prawomocnie osądzonej i ustalenie zasad ich stosowania na przyszłość, w zbliżonych stanach faktycznych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje się, że dla objaśnienia znaczenia pojęcia „niezgodność z prawem” prawomocnego orzeczenia w rozumieniu art. 424¹-424¹² k.p.c. należy odwołać się do celu wprowadzenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia do systemu prawnego, do sposobu skonstruowania tej instytucji w obowiązujących przepisach oraz do istoty i sensu odpowiedzialności państwa przewidzianej w art. 417¹ § 2 k.c. w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji. Wyrok niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c., to taki wyrok, który jest niewątpliwie sprzeczny z przepisami niepodlegającymi różnej wykładni, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo będący efektem niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Nie jest niezgodne z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. orzeczenie, które zostało oparte na jednej w wielu możliwych do zastosowania i stosowanych w praktyce wykładni przepisów. Traktowanie jako niezgodnego z prawem każdego wyroku sądu ocenionego przez którąś ze stron jako wadliwy niesłoby zagrożenie dla porządku prawnego, stabilności obrotu prawnego, a co więcej - także dla swobody sądu w ocenie dowodów i stosowaniu prawa (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CNP 27/08, „Palestra” 2008, nr 11- 12, s. 310, z 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006, nr 23-24, poz. 351; postanowienia Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2009 r., IV CNP 116/08, nie publ.; z 13 grudnia 2005 r., II BP 3/05, OSNP 2006, nr 21-23, poz. 323).

Skarżący zarzuca, że w umowie, w związku z którą doszło do sporu rozstrzygniętego zaskarżonym wyrokiem strony nie zastrzegły możliwości odstąpienia od niej i nie określiły jego warunków, a zatem do odstąpienia do tej umowy mogło dojść tylko zgodnie z art. 394 § 1 k.c. Umowa była umową przedwstępną, a zatem nie miała charakteru wzajemnego. Skuteczne złożenie oświadczenia o odstąpieniu od umowy rodzi konsekwencje w postaci obowiązku zwrotu zadatku, a przypadki, w których strona umowy może zażądać podwójnego zadatku są określone w ustawie. Przesłanką odstąpienia od umowy przedwstępnej jest uchylenie się od zawarcia umowy przyrzeczonej oraz zaniechanie zrealizowania jakichś jej konkretnych postanowień. Strony umowy, w związku z którą doszło do sporu nie były zobowiązane do żadnych świadczeń na

rzecz przeciwnika, co by mogło stanowić o naruszeniu umowy, a jej jedyną treścią było zobowiązanie do zawarcia umowy przyrzeczonej w określonym terminie. Jeśli nawet przyjąć, że pozwany był zobowiązany do sprzedaży powodowi nieruchomości z przyłączem wody, to upływ terminu zawarcia umowy powodował jedynie powstanie wymagalności roszczenia o jej zawarcie. Odstąpienie przez powodów od umowy nastąpiło bez dopuszczalnej prawnie podstawy, bowiem 21 lipca 2011 r. zobowiązanie pozwanego do przeniesienia na powodów własności nieruchomości w ustalonym umową stanie nie było wymagalne.

Skonfrontowanie zarzutów skargi z motywami zaskarżonego nią wyroku prowadzi do wniosku, że pozwany wybiórczo traktuje ustalenia faktyczne Sądów *meriti*, na tle których zapadł wyrok z 11 września 2013 r., a ustaleniami tymi Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi byłby związany (art. 398¹³ § 2 w zw. art. 424¹² k.p.c.). Z ustaleń tych wynika bowiem, że powodowie złożyli pozwanemu oświadczenia o odstąpieniu od umowy przedwstępnej dwukrotnie, a mianowicie 21 lipca 2011 r. i 29 lipca 2011 r., i o ile pierwsze z oświadczeń rzeczywiście mogło nie wywołać skutków wiązanych z jego złożeniem, to wywołało je drugie oświadczenie, które dotarło do pozwanego po terminie, w którym miał zawrzeć z powodami umowę przeniesienia własności nieruchomości. To, jakie znaczenie strony umowy przedwstępnej przypisały wręczeniu zadatku oraz w jakich okolicznościach mógł być zatrzymany i zażądany w podwójnej wysokości, Sądy *meriti* ustaliły z uwzględnieniem treści umowy, ale i działań podejmowanych przez obie strony w związku z zawarciem umową i w okresie związania nią, ale i później, bo przecież także pozwany składał oświadczenie o odstąpieniu od umowy, tyle że nieskuteczne i on także deklarował, że zatrzymuje zadatek wręczony mu przy jej zawarciu. Sądy *meriti* nie poczyniły ustaleń, które by dawały podstawę do zakwalifikowania postanowień uzgodnionych w umowie przedwstępnej jako zastrzegających zobowiązanie warunkowe, a zatem nie stosowały w sprawie art. 93 § 1 k.c.

Przytoczone wyżej okoliczności już *prima facie*, bez potrzeby przeprowadzania pogłębionej analizy prawnej zaskarżonego postanowienia, usprawiedliwiają tezę, że skarga pozwanego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku nie może być uwzględniona, gdyż zaskarżone

orzeczenie nie jest sprzeczne z prawem w znaczeniu ustalonym w art. 424¹ § 1 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2001 r., I PKN 794/00, OSNP 2002, nr 17, poz. 412; z 6 lutego 2009 r., I BP 19/08, nie publ.; z 14 kwietnia 2008 r., I BP 1/08, nie publ.).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 424⁹ k.p.c. - oraz co do kosztów postępowania - art. 98, 108 § 1 w zw. z art. 424¹², art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 13 ust. 5 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 461), orzeczono jak w postanowieniu.